

**Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalihuoltolain mukaisen turva-
auttamispalvelun myöntämisen perusteet 1.11.2023 alkaen**

Sisällys

1 Sosiaalihuoltolain 14 § mukainen turva-auttamispalvelu	3
1.1 Turva-auttamispalvelu hakeminen ja palvelutarpeen arviointi	3
1.2 Turva-auttamispalvelun yleiset myöntämisen perusteet	4
1.3 Lisälaitteiden myöntämisen perusteet	4
1.4 Turva-auttamispalvelua ei myönnetä	5
1.5 Turva-auttamispalvelun asiakkuuden päätyminen	5
2 Asiakasmaksut	5

1 Sosiaalihuoltolain 14 § mukainen turva-avustamispalvelu

Turva-avustamispalvelu on harkinnanvarainen palvelu. Turva-avustamispalvelulla tarkoitetaan palvelua, johon kuuluvat asiakkaan käytössä oleva tarkoitukseen soveltuva turvalaitteisto, laitteiston kautta tulevien hälytysten ympärivuorokautinen vastaanotto, hälytyksen johdosta tehtävä avun tarpeen arviointi sekä huolehtiminen siitä, että asiakas saa tarvitsemansa avun vuorokauden ajasta riippumatta. Turva-avustamispalvelulla vastataan asiakkaan äkilliseen ennalta arvaamattomaan avuntarpeeseen.

Sosiaalihuoltolain 14 §:n säännös muista palveluista on antanut hyvinvointialueille mahdollisuuden järjestää myös muita kuin laissa erikseen mainittuja palveluja. Myös hyvinvointialueet voivat järjestää turva-avustamispalvelua sosiaalihuoltolain 14 §:n 2 momentin säännöksen nojalla muuna kotona asumista tukevana palveluna. Palvelusta voidaan periä asiakasmaksu asiakasmaksulain asumista tukevia palveluja koskevan 10 h §:n mukaisesti.

1.1 Turva-avustamispalvelu hakeminen ja palvelutarpeen arviointi

Turva-avustamispalvelu haetaan hyvinvointialueelta. Hakemus voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti.

Turva-avustamispalvelusta tehdään kirjallinen palvelu- ja maksupäätös.

Turva-avustamispalvelu voidaan myöntää määräajaksi tai toistaiseksi voimassa olevana.

Kielteisestä päätöksestä tehdään oikaisuvaatimuskelpoinen päätös.

Turva-avustamispalvelun tarvetta arvioitaessa tehdään palvelutarpeen arvio siinä laajuudessa kuin se on tarpeen palvelun myöntämiseksi. Turva-avustamispalvelun tarve on selvitettävä palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä sosiaalihuoltolain 36–37 §:n mukaisesti. Palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan asiakkaan tuen tarpeet ja palvelut, joilla tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan parhaiten ja selvitetään asiakkaan mahdollisuus hankkia palvelua esimerkiksi ostamalla itse ostettavan turvapuhelinlaitteen, johon omaiset/läheiset vastaavat.

Palvelutarpeen arviointi sisältää yhteenvedon

- asiakkaan tilanteesta ja sosiaalipalvelujen ja tuen tarpeesta
- sosiaalihuollon ammattihenkilön johtopäätökset asiakkuuden edellytyksistä
- asiakkaan mielipiteen ja näkemyksen palvelutarpeestaan
- asiakkaan ja työntekijän arvon omatyöntekijän tarpeesta

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 15 § mukaisesti hyvinvointialue vastaa siitä, että iäkkään henkilön sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden hänen hyvinvointiaan, terveyttään, toimintakykyään ja itsenäistä suoriutumistaan tukevien palvelujen tarve selvitetään kokonaisvaltaisesti yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa.

Palvelutarpeiden selvittämisestä vastaa iäkkään henkilön tarpeiden kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 3 §:ssä tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 2 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, jolla on laaja-alaista asiantuntemusta. Palvelutarpeiden selvittämisestä vastaavan työntekijän on toimittava iäkkään henkilön tarpeita vastaavasti yhteistyössä muiden tämän lain 10 §:ssä tarkoitettujen asiantuntijoiden kanssa. (8.7.2022/604).

Asiakkaalla, jolla ei ole tarve laajaan arviointiin ja joka ei täytä vanhuspalvelulain määritelmää iäkkäästä henkilöstä, voidaan tehdä arviointi elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa.

1.2 Turva-auttamispalvelun yleiset myöntämisen perusteet

Turva-auttamispalvelu voidaan yksilökohtaisesti myöntää, kun asiakkaan toimintakyky mahdollistaa turvalaitteiden käytön ja

- asiakkaalla on terveyteen tai toimintakykyyn vaikuttava oire/sairaus, joka vaikeuttaa päivittäistä elämää ja aiheuttaa vaaratilanteita ja läheisten tuki ei ole riittävää
- toistuvaa kaatuilua sisätiloissa
- sairaalasta kotiutumisen jälkeinen kuntoutumisvaihe kesken

Turva-auttamispalvelun myöntämisessä ikääntyneille voidaan hyödyntää palvelutarpeen arvioinnin perusteella saatavaa RAI-tietoa.

Ohjeelliset RAI – arvioinnin tulokset turvapalveluiden myöntämiseen:

Vaihtoehto 1: ADLH on vähintään 1 ja/tai CPS on vähintään 1 ja joku seuraavista on vähintään 2:

- E1c Epärealistiseksi tulkittavat pelonilmaisut, myös sanattomat
- E1d Toistuvat terveyteen liittyvät valitukset
- E1e Toistuva ahdistunut valitus tai terveydentilaan liittymättömät huolenaiheet

Tai

Vaihtoehto 2: ADLH on vähintään 1 ja/tai CPS on vähintään 1 ja vähintään yksi seuraavista on 1:

- Q1a Koti remontin tarpeessa
- Q1b Rähjäinen kunto
- Q1c Riittämätön lämpö tai ilmastointi
- Q1d Henkilökohtaisen turvallisuuden puute
- Q1e Vaikeuksia päästä kotiin tai liikkua huoneesta toiseen

Tai

Vaihtoehto 3: FALLS on vähintään 2 (kaatunut vähintään kerran viimeksi kuluneen kuukauden aikana)

Tai

Kyseessä on sairaalasta kotiutumisen jälkeinen kuntoutumisvaihe.

1.3 Lisälaitteiden myöntämisen perusteet

Ovihälytin

- Hoitava taho tunnistaa riskit/merkit asiakkaan poistumiseen kotoa, eikä asiakkaan toimintakyky mahdollista itsenäistä ulkoilua.
- Asiakkaan yöaikainen poistuminen asunnosta herättää huolta. Asiakkaalla voi olla esimerkiksi edennyt muistisairaus, kognition lasku, unissakävelyä, harhaisuus/psykykinen sairaus, poikkeava vuorokausirytm.

GPS

- Täysi-ikäinen asiakas poistuu toistuvasti kotoaan, muttei välttämättä löydä takaisin.
- Täysi-ikäisen asiakkaan eksymisen riski merkittävä, eikä riskiin pystytä riittävästi vastaamaan ovihälyttimellä.
- Täysi-ikäisellä asiakkaalla on toimintakykyä liikkumiseen kodin ulkopuolella, mutta eksymisen riski arvioidaan merkittäväksi.

Palohälytin (integroitu turvahälytyskeskusjärjestelmään)

- Asiakkaan asunnossa on merkittävä tulipaloriski (esimerkiksi tupakointi sängyssä, tulisija, jota asiakas käyttää), eikä asiakas kykene kognition laskun tai fyysisten rajoitteiden vuoksi luotettavasti reagoimaan tavalliseen palohälytytimeen.

Kaatumishälytin (toimii rajatulla alueella kodin sisätiloissa)

- Asiakkaalla on toistuvaa kaatuilua, eikä hän kykene tekemään turvahälytystä turvapainikkeella esimerkiksi edenneen muistisairauden vuoksi, ja käytössä oleva teknologia soveltuu asiakkaan tarpeeseen.

Erytyiseen harkintaan perustuva muu lisälaite

- Laitteen myöntäminen perustuu asiakaskohtaiseen erityisharkintaan. Lisälaite myönnetään erityisillä perusteilla tukemaan asiakkaan itsenäistä kotona selviytymistä.

1.4 Turva-auttamispalvelua ei myönnetä

- Asiakkaalle, joka ei sitoudu yhteistyöhön tai ei halua palvelua, vaikka ymmärtää sen olevan tarpeellista terveytensä kannalta.
- Asiakkaalle, jonka käyttäytymisen vuoksi turvapalvelun työntekijöiden turvallisuutta ja koskemattomuutta ei voida turvata.
- Asiakkaalle, jonka turva-auttamispalvelu voidaan järjestää muilla palveluilla.

1.5 Turva-auttamispalvelun asiakkuuden päättyminen

- Palvelu voidaan päättää, jos asiakas ei esim. kognition tai toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi osaa tai kykene käyttämään turvapuhelinta.
- Sairaalaista kotiutumisen jälkeen voinnissa on tapahtunut sellaisia muutoksia, että turvapuhelin ei ole kotona selviytymisen edellytys.
- Turvapalvelun lopettamisesta päättää turvapalvelusta päättävä viranhaltija apunaan kotihoitotiimin tai asiakasta hoitavan lääkärin arvio. Palvelun lopettamisesta sovitaan aina asiakkaan kanssa ja tarvittaessa tehdään uusi palvelutarpeenarvio.

2 Asiaksmaksut

Turva-auttamispalveluiden asiakasmaksusta säädetään asiakasmaksulain 10 h §:ssä.

Turva-auttamispalvelun asiakasmaksu on tasasuuruinen maksu eli tuloista riippumaton maksu, joka ei kerrytä maksukattoa. Turva-auttamispalvelun asiakasmaksuun voi hakea maksun alentamista tai perimättä jättämistä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hyväksymän soveltamisohjeen mukaisesti. Asiaksmaksut tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.